Total No. of Questions : 5] **SEAT No. :**

P2677 **[Total No. of Pages : 4**

[4807]-1001

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 01 : Classical Sociological Tradition

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any <u>one</u> of the following in 250 words: **[10]**

a) Explain Weber's types of social action.

b) Elaborate on the socio - political forces which facilitated the emergence of sociology.

Q2) Answer any <u>one</u> of the following in 250 words: **[10]**

a) Discuss Marx's theory of class struggle.

b) Explain Weber's views on authority.

Q3) Answer any <u>one</u> of the following in 250 words: **[10]**

a) Explain Durkheim's views on mechanical and organic solidarity.

b) Examine the critique of classical sociological tradition from colonialism perspective.

Q4) Answer any <u>one</u> of the following in 250 words: **[10]**

a) Discuss Durkheim's theory of religion.

b) Evaluate Marx's ideas on dialectical materialism

Q5) Write short notes on any <u>two</u> in 100 words each: **[10]**

a) Base and super structure (Marx)

b) Characteristics of social facts (Durkheim)

c) Weber's concept of verstehen

d) Critique of social theory from race perspective.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2677

[4807]-1001
M.A. (Semester - I)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC - 01 : Classical Sociological Traditions
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) वेबर चे सामाजिक क्रियेचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) समाज शास्त्राच्या उदयाला चालना देणाऱ्या सामाजिक – राजकीय शक्तींचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) मार्क्सच्या वर्ग संघर्षाच्या सिध्दांताची चर्चा करा.

ब) वेबरचे अधिकारावरील विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) डरखाईम यांचे यांत्रिक आणि जैविक एकात्मतेवरील विचार स्पष्ट करा.

ब) वसाहतवादी परिप्रेक्ष्यातून केलेल्या अभिजात समाजशास्त्रीय परंपरेच्या टीकेचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) डरखाईम यांच्या धर्माच्या सिध्दांताची चर्चा करा.

ब) मार्क्स यांच्या द्वंद्वात्मक भौतिकवादावरील विचारांची चिकित्सा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी** 100 **शब्दात टिपा लिहा.** **[10]**

अ) **पाया आणि अधिरचना (मार्क्स)**

ब) **सामाजिक तथ्यांची वैशिष्ट्ये (डरखाईम)**

क) **वेबर यांची अंतर्बोध संकल्पना** (Verstehen)

ड) **सामाजिक सिध्दांताची वंश परिप्रेक्ष्यातून टीका**

❍❍❍

Total No. of Questions : 5] **SEAT No. :**

P2678 **[Total No. of Pages : 4**

[4807]-1002

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper - SC - 02)

Sociology of India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) Discuss Indian sociology in crisis.

b) Explain R. Guha's subaltern approach to study Indian society.

Q2) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) Elaborate on sociology from the marginal partners.

b) Explain the debate on caste as a form of social stratification.

Q3) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) Describe the formation of sociology in India with reference to colonialism.

b) Explain the debate on village and urban settings in Indian society.

Q4) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) Explain Mahatma Phule's Non-Brahmin approach to study Indian society.

b) Describe the changing nature of family in contemporary India.

Q5) Write <u>any two</u> short notes of the following in 100 words: **[10]**

a) Define Modernity

b) Honour Killings

c) Meaning of Sanskritization

d) Are women safe in India? Comment.

Total No. of Questions : 5]

P2678

[4807]-1002

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper - SC - 02)

Sociology of India

(2013 Pattern) (Credit System)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) भारतीय समाजशास्त्रातील अरिष्टांची चर्चा करा.

ब) भारतीय समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी रणजित गुहांनी वापरलेला शोषित दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) परिघाबाहेरील भागिदारांचे समाजशास्त्र विशद करा.

ब) 'जात – सामाजिक स्तरीकरणाच्या प्रकारा' वरील वाद स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) वसाहतवादाच्या संदर्भातून भारतात समाजशास्त्राच्या जडणघडणीचे वर्णन करा.

ब) भारतीय समाजातील ग्रामीण आणि शहरी रचनेवरील चर्चा स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) भारतीय समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी महात्मा फुल्यांनी वापरलेला ब्राह्मणेतर दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

ब) सद्यस्थितीतील भारताच्या बदलत जाणाऱ्या कुटुंबाच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) आधुनिकतेची व्याख्या

ब) इभ्रतीसाठी हत्या

क) संस्कृतीकरणाचा अर्थ

ड) भारतामध्ये स्त्रिया सुरक्षित आहेत का? – मत मांडा.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2679

[Total No. of Pages : 4

[4807]-1003

M.A. (Semester - I) (Credit System)

SOCIOLOGY (Optional)

SO-01: Agrarian Society

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) Discuss the marxist approach to study peasant society.

b) Explain the consequences of colonial land settlement in India.

Q2) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) Explain the nature of green revolution in India.

b) Describe the peasant movements in 1980's.

Q3) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) Examine the features of agrarian society.

b) Describe feudalism as one of the stage of developement of agrarian society.

Q4) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) Examine the success and failures of community development programmes.

b) Explain the impact of neo-liberal policies on agrarian society.

Q5) Write notes on <u>any two</u> of the following in 100 words each: **[10]**

a) Features of tribal society

b) Asiatic mode of production

c) MGNREGS

d) Telangana movement

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2679

[4807]-1003

M.A. (Semester - I) (Credit System)

SOCIOLOGY (Optional)

SO-01: Agrarian Society

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :-
1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांपर्यंत लिहा. **[10]**

अ) कृषक समाजाचा अभ्यास करण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या मार्क्सवादी दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

ब) वसाहतवादी जमीन धारणेचे भारतावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांपर्यंत लिहा. **[10]**

अ) भारतातील हरित क्रांतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) 1980 च्या दशकातील शेतकरी चळवळीचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांपर्यंत लिहा. **[10]**

अ) कृषक समाजाच्या वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.

ब) कृषि समाजाच्या विकासाचा एक टप्पा म्हणून संरजामशाही व्यवस्थेचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांपर्यंत लिहा. **[10]**

अ) समुदाय विकास कार्यक्रमाच्या यश आणि अपयशाचे परिक्षण करा.

ब) कृषि समाजावरील नव उदारवादी धोरणांचे परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही <u>दोनवर</u> प्रत्येकी 100 शब्दांपर्यंत टिपा लिहा: **[10]**

अ) आदिवासी समाजाची वैशिष्ट्ये

ब) अशियायी उत्पादन पध्दती

क) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना

ड) तेलगंणा चळवळ

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2680

[Total No. of Pages : 4

[4807]-1004

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

Sociology of Social Movements

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) Critically evaluate new social movement theory.

b) Examine the dalit movement in terms of ideology, leadership and issues.

Q2) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) Examine the resource mobilization theory of social movement.

b) Discuss the major issues and challenges to labour movement in India.

Q3) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) Examine the role of civil society in social movements with reference to Jan Lokpal Bill.

b) Discuss the peasant movement in terms of ideology and major issues.

Q4) Answer any one of the following questions with in 250 words: **[10]**

a) What are the challenges and issues before social movements in the age of globalization.

b) Define social movement, delineate the characteristics of social movement.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

a) Revival

b) Revolution

c) Insurrection

d) Reform

Total No. of Questions : 5]

P2680

[4807]-1004
M.A. (Semester - I)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
Sociology of Social Movements
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ: 3 तास] *[एकूण गूण : 50*

सूचना :- 1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*

2) *उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) नव सामाजिक चळवळीच्या सिद्धांताचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

ब) दलित चळवळीचे विचार प्रणाली, नेतृत्व आणि मुद्दांच्या अनुषंगाने परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सामाजिक चळवळीच्या संसाधन गतीशीलता सिद्धांताचे परीक्षण करा.

ब) भारतातील कामगार चळवळीपुढील महत्वाचे मुद्दे आणि आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) जन लोकपाल बिलाचा संदर्भ देऊन सामाजिक चळवळीमधील नागरी समाजाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

ब) शेतकरी चळवळीची विचारप्रणाली आणि महत्वाच्या मुद्दांच्या अनुषंगाने चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) जागतिकीकरणाच्या युगामध्ये सामाजिक चळवळींपुढे कोणती आव्हाने आणि मुद्दे आहेत.

ब) सामाजिक चळवळीची व्याख्या देऊन सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा:** **[10]**

अ) पुनरूज्जीवन

ब) क्रांती

क) उठाव

ड) सुधारणा

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2681

[Total No. of Pages : 4

[4807]-1005

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 03 : Political Sociology

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Discuss relationship between society and polity.

b) Describe new marxist approach to the state.

Q2) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Discuss salient features of dalit politics in India.

b) Explain the difference between social movements and new social movements.

Q3) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Ellucidate marx's views on state.

b) Discuss the impact of Hindutva politics in India.

Q4) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Describe the nature and scope of political sociology.

b) Discuss various consequences of globalization with reference to inequalities and exclusion.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

a) Issues of citizenship with reference to globalization.

b) Gender issues in indian politics

c) Foucault on power

d) Authority and state

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2681

[4807]-1005

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 03 : Political Sociology

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) समाज आणि राज्यसंस्था यांच्या संबंधाची चर्चा करा.

ब) राज्याच्या नव – मार्क्सवादी दृष्टी कोनाचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारतातील दलित राजकारणाच्या प्रमुख वैशिष्टयांची चर्चा करा.

ब) सामाजिक चळवळी आणि नव सामाजिक चळवळी यांच्यातील फरक सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) राज्यावरील मार्क्सचे विचार विशद करा.

ब) भारतातील हिंदुत्व राजकारणाच्या परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) राजकीय समाजशास्त्राच्चा स्वरूप आणि व्याप्ती चे वर्णन करा.

ब) विषमता आणि वर्जितता यांच्या संदर्भात जागतिकीकरणाच्या विविध परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही <u>दोनांवर</u> 100 शब्दांत टीपा लिहा:** **[10]**

अ) **जागतिकीकरणाच्या संदर्भात नागरिकत्वाचे प्रश्न**

ब) **भारतीय राजकारणातील लिंगभाव संबंधित प्रश्न**

क) **सत्ते संबंधी फुको यांचे विचार.**

ड) **अधिकार आणि राज्य.**

❍❍❍

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2682

[Total No. of Pages : 4

[4807]-1006

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO-04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Discuss various trends which shaped the history of early Maharashtra.

b) Evaluate the issues taken up by non brahmin movement.

Q2) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Write in brief the debate over age at consent in 19th century Maharashtra.

b) Discuss the main tenets of Samyukta Maharashtra Samiti.

Q3) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Elaborate on the emergence of Shivsena in 1960s.

b) Describe the causes of farmer's suicide in Maharashtra with reference to Vidarbha.

Q4) Answer any one of the following in 250 words: **[10]**

a) Explain in brief the debate over 'right discourse' in Kolhapur state.

b) Explain the non brahmin perspective on women's education in 19th century Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write any <u>two</u> short notes of the following in 100 words each: **[10]**

a) Caste structure in 19th cent. Maharashtra.

b) Concept of displacement.

c) Establishment of Dalit Panther.

d) Cultural ethos of Girangaon.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2682

[4807]-1006
M.A. (Semester - I)
SOCIOLOGY
SO-04 : Sociology of Maharashtra: Culture and Society
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सुरवातीच्या काळातील महाराष्ट्राचा इतिहास घडविणाऱ्या विचारधारांवर चर्चा करा.

ब) अब्राहमणी चळवळीने घेतलेल्या मुद्यांचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील संमतीचे वय या विवादावर थोडक्यात लिहा.

ब) संयुक्त महाराष्ट्र समितीच्या महत्त्वाच्या मुद्यांवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 1960 मधील शिवसेनाचा उदय विशद करा.

ब) विदर्भाच्या संदर्भात महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येची कारणे विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) कोल्हापूर संस्थानामधील वेदोक्त हक्कासंबंधीचा विवाद थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील स्त्री शिक्षणावरील अब्राह्मणी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा:** **[10]**

अ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील जात संरचना.

ब) विस्थापनाची संकल्पना.

क) दलित पँथर ची स्थापना.

ड) गिरणगावातील सांस्कृतिक जीवन. (Ethos)

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2683

[Total No. of Pages : 4

[4807]-2001

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

22532: Methodology of Social Research

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) State the characteristics of Positivism.

b) Write critically on 'Objectivity and Position of Researcher'.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Describe the critique of positivism by phenomenology and Ethnomethodology.

b) Elaborate Feminist Critique of Positivism.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) What is Survey? Discuss survey as a strategy of quantitative research.

b) State the prominent features of structured interview.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Elaborate the differences between qualitative and quantitative research methods.

b) Define Ethnography. What are the prominent features of Ethnography?

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each: **[10]**

a) Post-modernist critique of positivism

b) Content analysis

c) Objectives of participatory Action Research

d) Triangulation

Total No. of Questions : 5]

P2683

[4807]-2001
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
22532: Methodology of Social Research
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ: 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रत्यक्षवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) 'वस्तूनिष्ठता आणि संशोधकाचे स्थान' यावर चिकित्सा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रघटनाशास्त्र व लोकजीवन पध्दतीशास्त्र यांनी प्रत्यक्षवादाच्या केलेल्या चिकित्सेचे वर्णन करा.

ब) प्रत्यक्षवादावरील स्त्रीवादी चिकित्सा विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सर्वेक्षण म्हणजे काय? संख्यात्मक संशोधनाची एक पध्दती रणनीती म्हणून सर्वेक्षणाची चर्चा करा.

ब) संरचित मुलाखतीची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) संख्यात्मक आणि गुणात्मक अभ्यास पध्दतीतील फरक विशद करा.

ब) लोकालेखाची व्याख्या करा. लोकालेखाची महत्वाची वैशिष्ट्ये कोणती?

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दांत टीपा लिहा:** **[10]**

अ) प्रत्यक्षवादावरील उत्तर आधुनिकतेची चिकित्सा.

ब) आशय विश्लेषण.

क) सहभागी कृती संशोधनाची उद्दिष्ट्ये.

ड) त्रिकोणीकरण.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2684

[Total No. of Pages : 4

[4807]-2002

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 03: Introduction to Sociological Theories

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Discuss Radcliff Brown's contribution to structuralism.

b) Discuss Levi - Strauss' Contribution to structuralism with reference to the 'decentring' of the individual.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Critically evaluate Parson's contribution to sociological theory.

b) Discuss Merton's critique on the three essential postulates in functional analysis.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words each: **[10]**

a) Critically evaluate C.W. Mill's contribution to conflict theory.

b) Discuss Dahrendorf's views on power and authority.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words each: **[10]**

a) Critically evaluate Alfred Shutz's perspective on phenomenology.

b) Critically evaluate Berger's thoery of social construction of reality.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 words each: **[10]**

a) Difference between phenomenology and ethnomethodology.

b) Tenets of conflict theory.

c) Malinowski's Functionalism.

d) Positivism.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2684

[4807]-2002

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SO - 03: Introduction to Sociological Theories

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) रॅडक्लिफ ब्राऊनच्या संरचनावादावरील योगदानाची चर्चा करा.

ब) व्यक्ती 'विकेंद्रीततेच्या' संदर्भात लेवी स्ट्रॉसच्या संरचनावादावरील योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) समाजशास्त्रीय सिद्धांताला पार्सन्सने दिलेल्या योगदानाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

ब) प्रकार्यवादी विश्लेषणातील तीन आवश्यक मूलभूत तत्वांवरील मर्टनच्या टीकेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) संघर्ष सिद्धांताला सी.डब्ल्यू मिल्स यांनी दिलेल्या योगदानाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

ब) सत्ता आणि अधिकार यावरील डऱ्हेनडॉफच्या दृष्टिकोनाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रघटनाशास्त्रावरील अल्फ्रेड शुटझच्या दृष्टिकोनाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

ब) बर्जरच्या वास्तवाच्या सामाजिक बांधणीच्या सिद्धांताचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर** 100 **शब्दांत टीपा लिहा:** **[10]**

अ) **प्रघटनाशास्त्र आणि लोकपद्धतीशास्त्र यामधील फरक.**

ब) **संघर्ष सिद्धांताची तत्वे.**

क) **मॅलिनोवस्कीचा प्रकार्यवाद.**

ड) **प्रत्यक्षवाद.**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2685

[Total No. of Pages : 4

[4807]-2003
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO - 05 : Sociology of Education
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Explain Gramsci's contribution to sociology of education.

b) Examine Freire's contribution to philosophy of education.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Explain Mahatma Gandhi's contribution to education in India.

b) Examine alternative educational programmes in India.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Describe the traditional educational system in India.

b) Examine Ivan Illich's views about philosophy of education.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Define sociology of education. Discuss the development of sociology of education.

b) Explain educational measures for child labour.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each: **[10]**

a) Bourdieu's views on education.

b) Nationalists and education

c) Educational policies.

d) Educational provisions for S.C.' s.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2685

[4807]-2003
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional Paper)
SO - 05 : Sociology of Education
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्राला ग्रामसी यांनी दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

ब) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील फ्रेअरे यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारतातील शिक्षणाला महात्मा गांधी यांनी दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

ब) भारतातील पर्यायी शैक्षणिक कार्यक्रमांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारतातील पारंपरिक शैक्षणिक व्यवस्थेचे वर्णन करा.

ब) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानासंबंधी इव्हान ईलिच यांच्या विचारांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्राची व्याख्या करा. शिक्षणाच्या समाजशास्त्राच्या विकासाची चर्चा करा.

ब) बाल कामगारांच्या शिक्षणा संबंधीचे उपाय स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर** 100 **शब्दांत टीपा लिहा.** **[10]**

अ) **शिक्षणासंबंधी बोदर्यू यांचे विचार**

ब) **राष्ट्रवादी आणि शिक्षण**

क) **शैक्षणिक धोरणे**

ड) **अनुसूचित जातींसाठी शैक्षणिक तरतूदी**

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2686

[Total No. of Pages : 4

[4807]-2004

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper - SO - 06)

Sociology of Media

(2013 Pattern) (End Semester)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***

2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one question within 250 words: **[10]**

a) Discuss linkages between media and ideology.

b) Explain method of semiotics as method of texual analysis.

Q2) Answer any one question within 250 words: **[10]**

a) State the impact of satellite television on the content of television.

b) Elucidate how media reproduces inequality.

Q3) Answer any one question within 250 words: **[10]**

a) Explain critical points in ethnographic method.

b) Discuss the concept of diasporic Cinema.

Q4) Answer any one question within 250 words: **[10]**

a) Critically evaluate the history of media.

b) Examine state policies on media.

P.T.O.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each: **[10]**

a) A note on popular culture.

b) Concept of fragmented audience.

c) Fundamentalism in Indian television.

d) Development of regional Cinema.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2686

[4807]-2004
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional Paper - SO - 06)
Sociology of Media
(2013 Pattern) (End Semester)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) प्रसारमाध्यमे आणि विचार प्रणाली यामधील परस्परसंबंधावर चर्चा करा.

ब) संहीतेच्या विश्लेषणातील चिन्हमीमांसाशास्त्र ही पध्दत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) दुरचित्रवाणीच्या आशयावर उपग्रहीय दुरचित्रवाणीचा कसा परीणाम झाला ते सांगा.

ब) प्रसारमाध्यमे विषमतेचे पुनरूत्पादन कसे करतात ते विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) लोकालेख पध्दतीमधील महत्त्वाचे मुद्दे स्पष्ट करा.

ब) डायस्पोरिक चित्रपटाच्या संकल्पनेवर चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) प्रसारमाध्यमाच्या इतिहासाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

ब) प्रसारमाध्यमांवरील राज्यसंस्थेच्या धोरणांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा: **[10]**

अ) लोकप्रिय संस्कृतीवर टिप.

ब) विभाजित प्रेक्षकवर्गाची संकल्पना.

क) भारतीय दूरचित्रवाणी मधील मूलतत्ववाद.

ड) प्रादेशिक चित्रपटांचा विकास.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2687

[Total No. of Pages : 4

[4807]-2005

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional)

SO-07: Health and Society

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Examine the concept of health.

b) Describe the interactionlist approach on health.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Explain issues and problems related to rural health.

b) Examine the role of N.G.O.'S in health sector.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Explain the concept of social epidemiology in detail.

b) Describe the labelling approach on health and medicine within sociology.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Evaluate the impact of drug addiction on society.

b) Discuss the different national health policies of India.

Q5) Write notes on any two of the following within 100 words each: **[10]**

a) Concept of medicine.

b) Social causes of sickness.

c) Features of consumer peatection Act.

d) Health insurance.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2687

[4807]-2005
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY (Optional)
SO-07: Health and Society
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) **आरोग्याच्या संकल्पने चे परीक्षण करा.**

ब) **आरोग्यावरील आंतरक्रियावादी दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.**

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) **ग्रामीण आरोग्याशी संबंधित प्रश्न आणि समस्या स्पष्ट करा.**

ब) **आरोग्य क्षेत्रातील बिगर शासकीय संस्थांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) **सामाजिक संसर्गजन्य रोगनिदान शास्त्राची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.**

ब) **समाजशास्त्रा मधील आरोग्य आणि औषधे या विषयीच्या नकारात्मक संबोधन दृष्टिकोनाचे** (labelling approach) **वर्णन करा.**

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 250 शब्दात उत्तर लिहा.** **[10]**

अ) **व्यसनाधिनतेचे समाजावर होणारे परिणाम विशद करा.**

ब) **भारतातील विविध राष्ट्रीय आरोग्य धोरणांची चर्चा करा.**

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टीपा लिहा:** **[10]**

अ) औषधाची संकल्पना.

ब) आजाराची सामाजिक कारणे.

क) ग्राहक संरक्षण कायद्याची वैशिष्ट्ये.

ड) आरोग्य विमा.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2688

[Total No. of Pages : 4

[4807]-2006

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY

SO - 08: Sociology of Labour

(2013 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Explain the changes from Fordist to Post-Fordist organization of work.

b) Discuss the composition of organized sector with reference to caste and gender.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Discuss the challenges of organizing the unorganized labour with reference to any example.

b) Explain the concepts of 'Risk' (Beck) and 'Corrosion of Character' (sennett).

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Discuss the challenges faced by present trade union movement.

b) Explain the dualist and structuralist perspectives on informal labour.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Discuss factors responsible for migration in present society.

b) Discuss how new liberal policies have led to growth of unorganized sector.

Q5) Write notes on <u>any two</u> within 100 words each: **[10]**

a) Changes in concept of work.

b) Nature of human trafficking in India.

c) Minority groups in unorganized sector.

d) Globalization and reorganization of work.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2688

[4807]-2006
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY
SO - 08: Sociology of Labour
(2013 Pattern) (Optional Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) **फोर्डिस्ट कार्य संघटने पासून उत्तर – फोर्डिस्ट संघटने पर्यंतचे बदल स्पष्ट करा.**

ब) **जात आणि लिंगभाव यांच्या संदर्भात संघटित क्षेत्राच्या रचनेची चर्चा करा.**

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) **असंघटित कामगारांना संघटित करताना येणाऱ्या आव्हानांची कोणत्याही उदाहरणासह चर्चा करा.**

ब) **'जोखिम'** (Risk - Beck) **आणि 'चरित्राचा ऱ्हास'** (corrosion of character - sennett) **या संकल्पना स्पष्ट करा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) **सद्य काळातील कामगार चळवळी पुढील आव्हानांची चर्चा करा.**

ब) **अनौपचारिक श्रमावरील दुहीवादी** (dualist) **आणि संरचनावादी** (structuralist) **दृष्टीकोन स्पष्ट करा.**

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) **वर्तमान समाजातील सर्व प्रकारच्या स्थलांतरांसाठी जबाबदार घटकांची चर्चा करा.**

ब) **असंघटित क्षेत्राच्या वाढीसाठी नवउदारवादी धोरणे कशी कारणीभूत ठरली आहेत याची चर्चा करा.**

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा:** **[10]**

अ) **कामाच्या संकल्पनेतील बदल.**

ब) **भारतातील मानवी वाहतूकीचे स्वरूप.**

क) **असंघटित क्षेत्रातील अल्पसंख्यांक गट.**

ड) **जागतिकीकरण आणि कामाचे पुनर्संघटनीकरण.**

❍❍❍

Total No. of Questions : 5] **SEAT No. :**

P2689 **[Total No. of Pages : 4**

[4807]-3001

M.A. II (Semester - III)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper - SC - 05)

Application of Research Skills

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) What are the steps and guidelines in formulating the research problem.

b) Define research design. Discuss the issues involved in designing social research.

Q2) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) Discuss the types of sampling.

b) Define questionnaire. Differentiate the structured and unstructured questionnaire.

Q3) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) Discuss how to analyse quantitative data.

b) State the types and advantages of graphic presentation of data.

Q4) Answer any one of the following within 250 words: **[10]**

a) Elaborate the steps involved in writing a research report.

b) Define bibliography. What are the rules of writing bibliography.

Q5) Write any two short notes on the following in 100 words : **[10]**

a) Relevance of reviewing the literature.

b) Identifying variables.

c) Relevance of studying standard deviation.

d) Interpretation of data.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2689

[4807]-3001
M.A. II (Semester - III)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper - SC - 05)
Application of Research Skills
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) संशोधन समस्या अथवा विषयाच्या मांडणीतील सूत्रणातील अवस्था आणि मार्गदर्शक सूचना कोणत्या?

ब) संशोधन आराखड्याची व्याख्या करा. संशोधनाचा आराखडा तयार करण्याच्या प्रक्रीयेतील मुद्दयांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) नमुना निवडीच्या प्रकारांची चर्चा करा.

ब) प्रश्नावलीची व्याख्या करा. संरचनात्मक आणि असंरचनात्मक प्रश्नावलीमधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) संख्यात्मक तथ्यांचे विश्लेषण कसे केले जाते याची चर्चा करा.

ब) तथ्यांच्या आलेखीय सादरी करणाचे प्रकार आणि फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) संशोधनाचा अहवाल लिहीण्यातील अवस्था विशद करा.

ब) संदर्भसूचीची व्याख्या करा. संदर्भसूची लिहिण्यातील नियम कोणते?

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा:** **[10]**

अ) संदर्भ साहित्याचा आढावा घेण्याचे महत्व

ब) चलांची निवड

क) प्रमाण विचलन अभ्यासण्याचे महत्व

ड) तथ्यांचे निर्वचन (Interpretation)

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2690

[Total No. of Pages : 4

[4807]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Compulsory Paper)

SC - 06 : Sociology of Development

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) What is the difference between growth and development? Explain the concept of human development.

b) Examine the role of world Trade organization in neo-liberal development.

Q2) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Explain modernization theory of development.

b) Discuss mahatma Gandhi's Sarvodaya' as an alternative view of development.

Q3) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) What is meant by sustainable development? Discuss significane of sustainable development.

b) Discuss Auturo Escobar's views on development.

Q4) Answer any one of the following questions within 250 words: **[10]**

a) Discuss Agrarian crisis in India.

b) Describe feminist approach to development.

Q5) Write short notes on any two of the following within 100 wrods each: **[10]**

a) Gender and development. (GAD)

b) Dependency theory of development.

c) Schumacher's concept of 'small is beautiful'.

d) Role of NGOs as a agent of development.

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

P2690

[4807]-3002
M.A. (Part - II) (Semester - III)
SOCIOLOGY (Compulsory Paper)
SC - 06 : Sociology of Development
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) वाढ आणि विकास यात कोणता फरक आहे? मानवी विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) नव-उदारमतवादी विकासात जागतिक व्यापार संघटनेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) विकासाचा आधुनिकीकरण सिध्दान्त स्पष्ट करा.

ब) महात्मा गांधींच्या 'सर्वोदय' ची विकासाचा पर्यायी दृष्टिकोन म्हणून चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) शाश्वत विकास म्हणजे काय? शाश्वत विकासाच्या महत्वावर चर्चा करा.

ब) ॲटरो एस्कोबार यांच्या विकासाबाबतच्या विचारांवर चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नावर 250 शब्दांत उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारतातील शेतीविषयक समस्यांवर चर्चा करा.

ब) विकासाच्या स्त्रीवादी दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर 100 शब्दांत टीपा लिहाः** **[10]**

अ) **लिंगभाव आणि विकास.**

ब) **विकासाचा परावलंबन सिध्दांत.**

क) **शूमाकर यांची 'स्मॉल इज ब्युटीफुल' ही संकल्पना.**

ड) **विकासाचे माध्यम म्हणून बिगर शासकीय संस्थांची भूमिका.**

❍❍❍

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2691

[Total No. of Pages : 4

[4807]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY

SO - 09 : Sociology of Gender

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following with in 250 words: **[10]**

a) Discuss the liberal feminist positions.

b) Describe the patriarchal nature of social institutions.

Q2) Answer any one of the following with in 250 words: **[10]**

a) Discuss the remedies to control increasing percentage of drop out rates among girl children.

b) Examine how gender acts as a structural link between marriage and kinship.

Q3) Answer any one of the following with in 250 words: **[10]**

a) Explain major tenets of post modern feminism.

b) Write a note on significance of emergence of women's studies.

Q4) Answer any one of the following with in 250 words: **[10]**

a) Elaborate on the major issues taken up by women's movement in post 1970s.

b) Explain in brief the issues involved in 'organizing the unorganized'.

Q5) Write notes on any two writhin 100 words each. **[10]**

a) Sexual division of labour.

b) Subject choices and gender.

c) Concept of Glass ceiling.

d) Women in communal riots.

Total No. of Questions : 5]

P2691

[4807]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY

SO - 09 : Sociology of Gender

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) उदारमतवादी स्त्रीवादी भूमिकेवर चर्चा करा.

ब) सामाजिक संस्थांच्या पुरूषसत्ताक स्वरूपाचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) मुलींमधील गळतीचे वाढते प्रमाण नियंत्रित करण्यासाठीच्या उपायांवर चर्चा करा.

ब) विवाह आणि नातेसंबंध यांमध्ये लिंगभाव कसा संरचनात्मक दुवा ठरतो याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) उत्तर आधुनिकतावादी स्त्रीवादाची प्रमुख तत्वे स्पष्ट करा.

ब) स्त्री अभ्यासाच्या उदयाच्या महत्वावर टीप लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 1970 नंतरच्या स्त्रीवादी चळवळीने हाती घेतलेले प्रमुख मुद्दे विशद करा.

ब) 'असंघटितांना संघटित करताना' यामधील महत्वाचे मुद्दे थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा:** **[10]**

अ) **लिंगाधिष्ठित श्रमविभाजन**

ब) **अभ्यास विषयाची निवड आणि लिंगभाव**

क) **काचेचे छत ही संकल्पना**

ड) **जातीयवादी दंगलींमधील स्त्रिया**

❍❍❍